

## Hälsokontrollprogrammet för fjäderfä

Hälsokontrollprogrammet för fjäderfä är ämnat för uppföljning av vaccinationernas effektivitet samt sjukdomssituationen på gårdar som anslutit sig till programmet. Uppföljningen sker med hjälp av blodprov varifrån man undersöker antikroppar mot olika sjukdomsalstrare. Programmet är frivilligt och dess innehåll uppdateras enligt rådande sjukdomssituation så att det på bästa sätt tjänar fjäderfänäringen (tabellerna 1-3).

Fjäderfänäringen i Finland skyddar sig för tillfället mot aviär encephalomyelit (AE), blåvingesjuka (CAV) och Gumboro (IBD) med hjälp av vacciner. Dessa sjukdomsalstrande virus förekommer allmänt i omgivningen och det är viktigt att fåglarna har ett gott vaccin skydd. Ovan nämnda sjukdomar kan förorsaka hög dödlighet hos unga fåglar och dessutom kan t.ex. CAV och Gumboro förorsaka latent infektioner som försvagar fåglarnas motståndskraft mot sekundära sjukdomsalstrare. Även övriga sjukdomar, vars förekomst man vill följa upp så att de uppdagas innan de hinner sprida sig, hör till programmet. Sådana sjukdomar är infektiös laryngotrakeit (ILT), infektiös bronkit (IB), aviär rhinotrakeit (ART), *Mycoplasma gallisepticum*- och *Mycoplasma synoviae*-, samt hos kalkon dessutom *Mycoplasma meleagridis*- och paramyxovirus-3 (PMV-3). IB, ILT och *Mycoplasma gallisepticum* förekommer i viss grad i hobbyflockar vilket gör uppföljningen även i dessa besättningar viktig, så att man kan försöka minska spridningen av dessa sjukdomar. Med hjälp av undersökningar av förekomsten av antikroppar i blodprov kan man konstatera en smitta fastän sjukdomens akuta fas skulle ha passerat obemärkt i flocken.

Antikropps nivåerna (IBD, CAV, AE, IB) rapporteras i form av i histogram. Med hjälp av dessa resultat kan man bestämma flockens vaccinstatus samt förmåga att överföra antikroppar till avkomman. Undersökningsresultatet innehåller en uppskattning av flockens vaccinstatus samt möjliga avvikelser. De övriga sjukdomarnas (ILT, ART och mykoplasma) resultat rapporteras endast som antalet positiva eller negativa prov. Ifall att undersökningsresultaten ger grund för en sjukdomsmisstanke eller om resultaten annars är avvikande meddelas detta genast till kunden. Eviras experter på fjäderfä sjukdomar ger råd vid problemsituationer.

En gång i året får de som hör till hälsokontrollprogrammet ett sammandrag flockvis varifrån man bl.a. kan se hur vaccinationerna har lyckats. Härmed kan man även jämföra sina flockar sinsemellan. Detta kan göras endast om man sänt proven enligt programmet och remisserna har fyllts i noggrant.

Årligen görs ett nationellt sammandrag av hälsokontrollens resultat så att enstaka producenter inte kan identifieras.

### Undersökningar som ingår i programmet

#### **Värphöns**

Samtliga flockar av mor- och farföräldraled provtas enligt programmet (tabell 1). Av föräldraledens uppfödningshus bör minst 50 % av flockarna provtas enligt programmet och uppföljningen fortsätter enligt resurser i värphuset. Vid behov kan även prov sändas från produktionsleden vid 16-30 veckors ålder.

#### **Broiler**

Samtliga flockar av föräldraled uppföljs enligt programmet (tabell 1). Flockar av produktionsled kan provtas vid sjukdomsmisstanke.

### Kalkon

Samtliga flockar av föräldraled uppföljs enligt programmet (tabell 2). Flockar av produktionsled kan provtas vid sjukdomsmisstanke.

### Bevarare av hönsraser/ hobbyflockar

Prov sänds från flocken enligt programmet (tabell 3) engång i året och alltid då man skaffar nya fåglar till flocken (tidigast 4 veckor efter att de nya fåglarna anlät), senast innan försäljning. Proven tas av 20 fåglar. Ifall att det finns mindre än 20 fåglar provtas samtliga fåglar som är tillräckligt stora för provtagning.

Tabell 1. Programmet för Värphöns och broiler

ålder i veckor	AE	<i>Mycoplasma gallisepticum</i> ja <i>synoviae</i>	CAV	IBD	IB	ART	ILT
14-18	+		+	+			
20-26			+	+			
30-40		+			+	+	+

Tabell 2. Programmet för kalkoner.

ålder i veckor	<i>Mycoplasma gallisepticum</i> , <i>meleagridis</i> , <i>synoviae</i>	PMV-3	ART
Innan flytt till värphus		+	
30-40	+	+	+

Tabell 3. Programmet för bevarare av hönsraser/ hobbyflockar (även kalkon).

Antal prov och tidpunkt för provtagning	<i>Mycoplasma gallisepticum</i>	IB*	ILT*
20 fåglar och ifall <20 provtas samtliga. En gång i året och alltid då man skaffat nya fåglar (tidigast 4 veckor efter ankomsten av de nya fåglarna) senast före försäljning. *gäller inte kalkoner.	+	+	+

### Provtagning och försändelse

Proven bör tas så nära den rekommenderade åldern som möjligt. Proven tas slumpmässigt från 20 fåglar i samma utrymme, så att man får en omfattande bild och fördelning av antikropps nivåerna i flocken.

I samband med sjukdomsmisstanke kan en gård som hör till hälsokontrollprogrammet undersöka extraprov med avseende på sjukdomar som ingår i programmet (antikroppar). Man bör alltid i förväg komma överens om dessa undersökningar med Evira. För dessa extra undersökningar faktureras priset för ett nytt prov-parti.

Med proven bifogas remissen för hälsoprogrammet för fjäderfä. Det är viktigt att remissen är noggrant ifylld speciellt när och mot vilka sjukdomar fåglarna är vaccinerade. Endast

1.1.2016 Bilaga 1

detta möjliggör en uppskattning av antikropps nivåer. Remissens obligatoriska uppgifter bör ifyllas annars kan laboratoriet överväga att fakturera enligt Eviras normala prislista. Proven sänds via Matkahuolto eller posten beroende på förbindelserna till Helsingfors. Provförsändelsen bör vara i Evira senast därpå följande dag.

Adress: Evira/ Forskningsenheten för djursjukdomsvirologi  
Mustialagatan 3  
00790 Helsingfors  
tel: 029 530 0400 (växel)

**Undersökningsresultat:**

Laboratoriet strävar till att svara undersökningsresultaten inom tre veckor efter att proven anlänt. Kunden kan även fråga efter resultaten via telefon från virologiska och bakteriologiska (mycoplasma) forskningsenheterna.

Tilläggsinformation om hälsokontrollprogrammet för fjäderfä och råd i problemsituationer fås av Eviras experter i fjäderfäsjukdomar:

Pia Vennerström  
[pia.vennerstrom@evira.fi](mailto:pia.vennerstrom@evira.fi)  
Tel. 050 354 4603

Laila Rossow  
[laila.rossow@evira.fi](mailto:laila.rossow@evira.fi)  
Tel. 050 544 1953